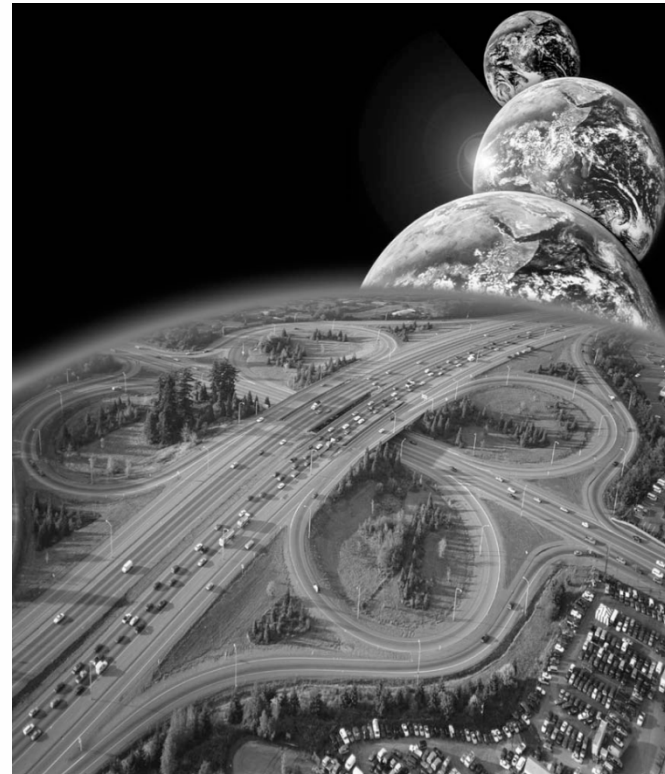

Mis on ringmajandus?

Harri Moora
SEI Tallinn

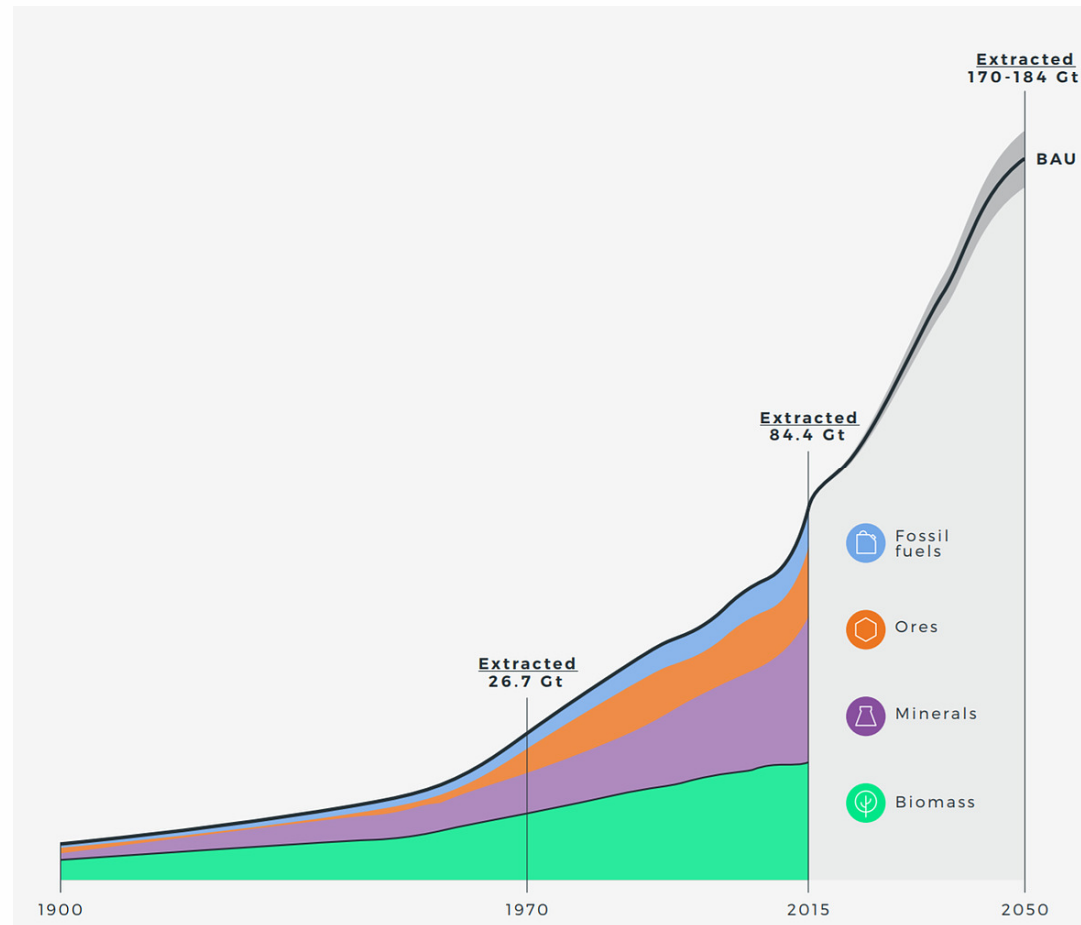
Süsteemid on kriisis

- Tarbimise suurenemine
- Ressursside vähenemine
- Tootmisest ja toodetest tulenev keskkonnamõju
- Sotsiaalsed probleemid – ebavõrdsus, vaesus jne

Me tarbime rohkem ressursse kui keskkond suudab meile pakkuda

- Loodusvarade ammutamine on perioodil 1900-2015 suurenenud 12 korda
- Ühe inimese vajaduste täitmiseks läheb vaja kaks korda rohkem ressursse kui 50 aastat tagasi
- Me tarbime täna ressursse 1,6 planeedi Maa jagu

Mis on ringmajandus?

- **Ringmajandus** on alternatiiv valitsevale lineaarsele „võta-tee-viska ära“ tootmise ja tarbimise majandusmudelile, mis vajab suurt kogust võrdlemisi odavat materjali ja sisendit ning toodab samas palju kasutud jäätmeid.
- Ennast taastotev ringmajandus hoiab tooted, komponendid ja materjalid **jätkuvalt kõige suurema kasuliku väärtuse juures**. See pakub värsked võimalusi ettevõtetal paremini konkureerida ressursside vähenemise tingimustes ning pakkuda süsteemset jäätmete vältimist ja vähendamist.
- Euroopa Komisjon on võtnud vastu **Ringmajanduse Paketi, mis sisaldab endas jääke ja toorainet puudutava seadusmuudatuste ettepanekuid**, et stimuleerida Eurooa konkurentsivõimet, suurendada kestlikku majandusarengut ja luua uusi töökohti.

Source: dreamstime.com

Ringmajandus - ajendid?

- Ringmajanduse põhimõte on inimühiskonna majandustegevuses olnud alati olemas, siiski on see tänases majandussüsteemis kippunud ununema.
- Sobiv aeg uuesti ellu kutsuda
- Peamised põhjused:
 - Ressursside vähenemine ja hinnatõus
 - Tehnoloogia areng
 - Tarbimismentaliteedi muutus
 - Poliitiline ja regulatiivne surve

Ringmajanduse rakendamine

- Üleminek ringmajandusele vajab muudatusi kogu toote väärtusahelas alates toote disainist kuni uute ärimudelite ning tarbimisharjumusteni.
- See vajab täielikku süsteemimuutust ja innovatsiooni mitte ainult tehnoloogiates, vaid ka majandussüsteemis, ühiskonnas, finantseerimises ja seadusandluses.

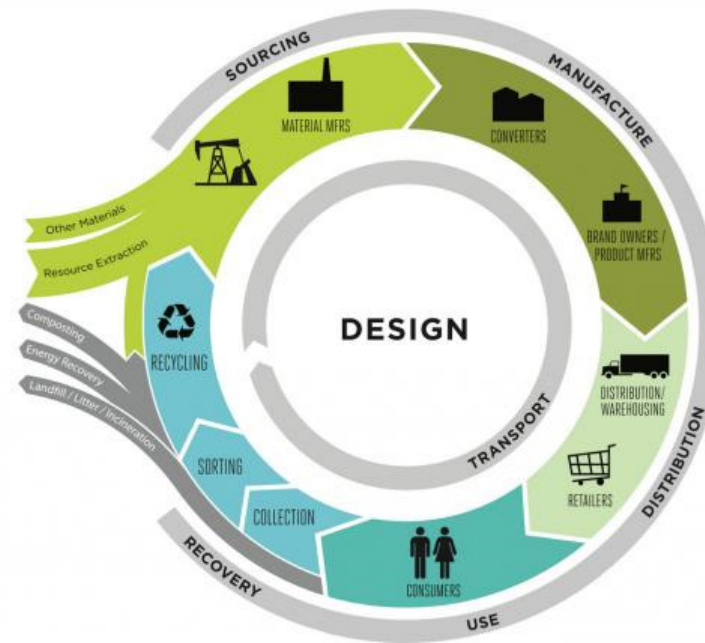
Ringmajandus – mida vaja?

Üleminek ringmajandusele eeldab 4 peamist eeldust

1. Materjal ja tootearendus/disain
2. Uued ärimudelid
3. Ettevõtete koostöö ja globaalsed toormevahetuskeemid (global reverse networks)
4. Ajendite olemasolu

Disainides ringlusele

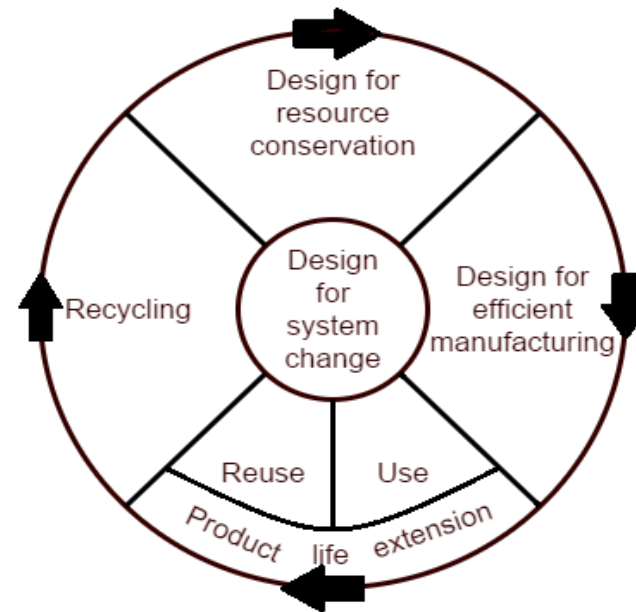
- Disain ja tootearendus omab olulist osa ringmajanduse põhimõtete rakendamisel. Fookus liigub toote olelusringi disainimisele.
- Uued ja innovatiivsed tooted ja ka olemasolevate toodete uuesti disainimine (re-design).

Source: sandbirc.com

Ringdisaini võtted

- Ringdisaini võtteid saab esitada kategooriates, mis on seotud toote elutsükli etappidega.
- See algab analüüsiga, mis võtab arvesse sisendmaterjalide ja ressursitõhususe aspekte, millele järgneb klassikaline toote elutsükkel – tootmine, kasutamine ja jäätmekäitlus.
- Uue võttena tuleks arvestada nõ toote-teenuse lahendusi ja muid ärimudeleid, mis aitavad uudsel viisil ressursikasutust ja jäätmeteket vähendada.

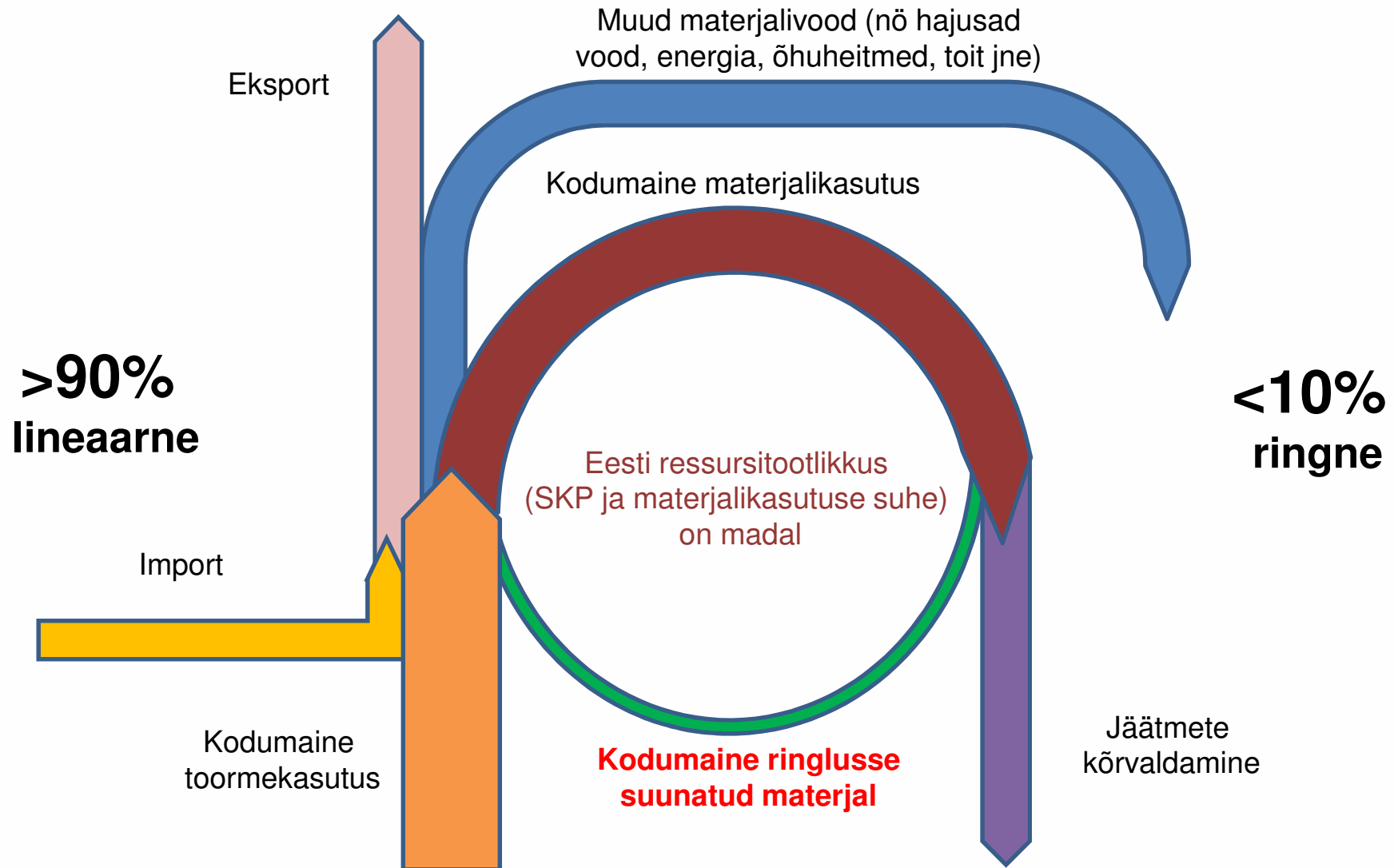

Võtame näiteks mobiiltelefoni ...

- Ringmajanduse põhimõtete kohaselt on su mobiiltelefon disainitud nii, et seda on hõlbus parandada ja täiendada selle kasutusea pikendamiseks. Kasuliku eluea lõpul on telefoni kerge lahti võtta, et komponendid ja materjalid võtta uuesti kasutusse uues telefonis, ümbertöödelda või suunata ohutult tagasi keskkonda.

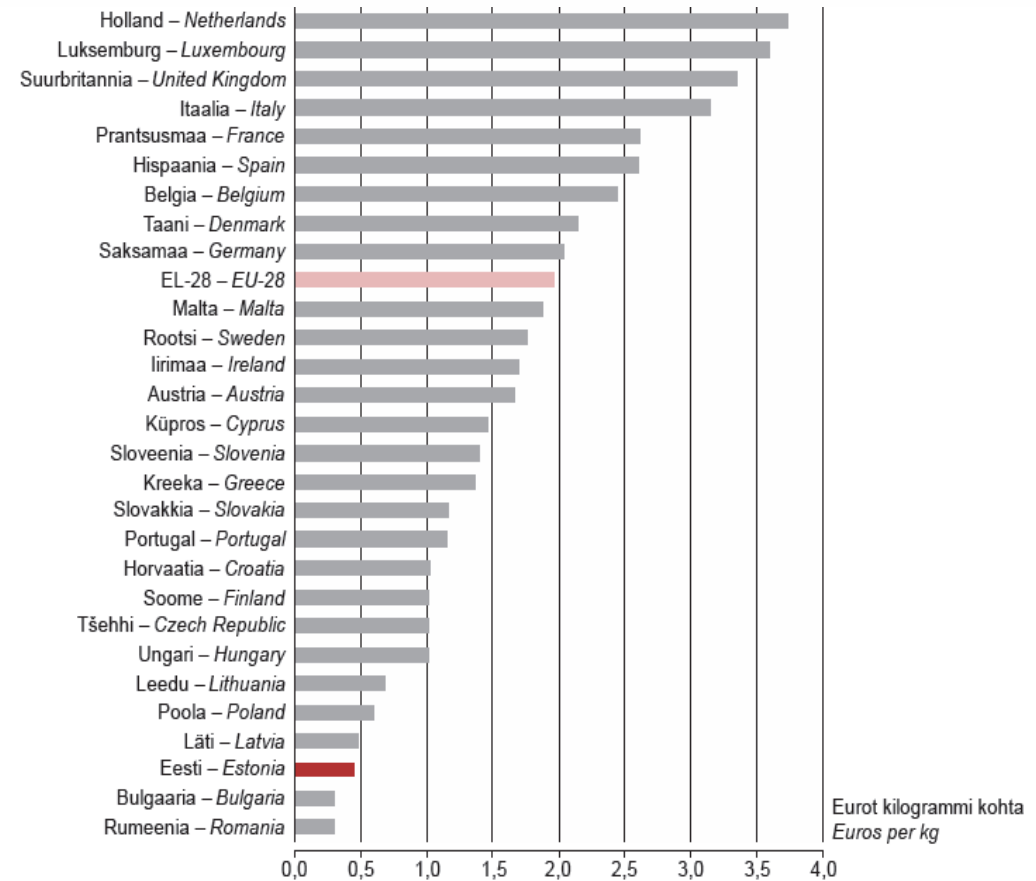
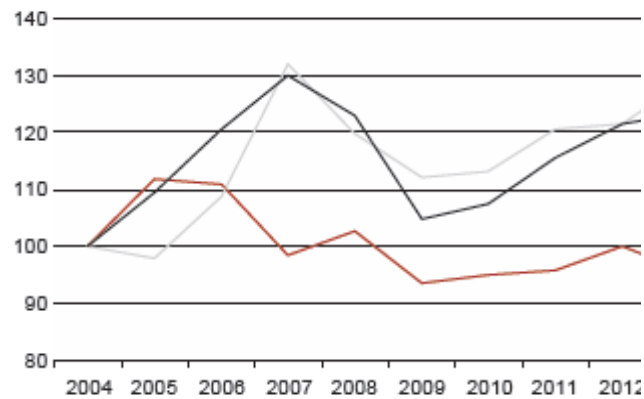
Kui ringne on Eesti majandus?

Kui ringne on Eesti majandus?

Eesti ressursitootlikkus, materjalikasutus ja SKP

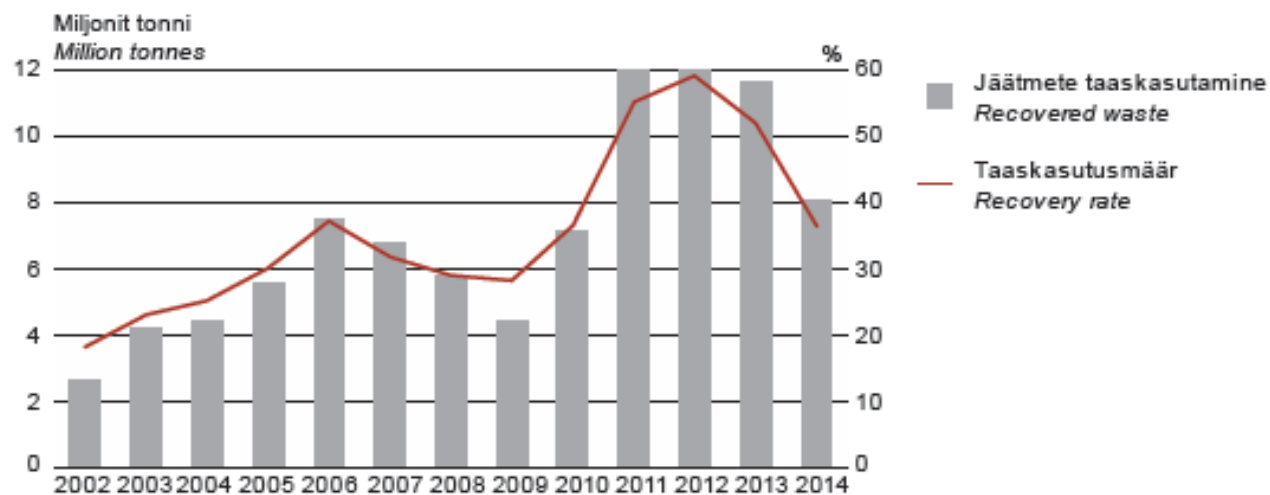
Ressursitootlikkus Euroopa Liidus (2013)

Allikas/Source: Eurostat

Kui ringne on Eesti majandus?

Jäätmete taaskasutamine Eestis

Milline on riigi poliitilise tasandi valmisolek?

- Puudub ühtne ringmajanduse strateegia
- Ringmajandust käsitletakse kitsalt keskkonnapoliitika instrumendina – keskkonnaministeriumi pärusmaa
- Puudulik teadmine ja erinev arusaam
- Õiguslik alus – jäätmetega seonduv on rangelt reguleeritud
- Toetuskeemid - fookus klassikalisel jäätmekäitlusel ja tootmistegevuse ressursitõhususe edendamisel
- Haridus – ringmajanduse ning öko- ja ringdisaini teadmiste edastamine puudulik

Milline on tarbijate valmisolek?

- Tarbijate teadlikkus suhteliselt madal
- Tarbijate valmisolek tarbimisharjumusi muuta on väike
- Elanikkonna jäätmete sortimise harjumused ja motivatsioon madal
- Avalik sektor kui tarbija – keskkonnahoidlikud riigihanked
- „ÖKO“ on muutumas populaarsemaks – korduskasutus, ringdisainitud toodete tarbimine suurenemas

Milline on ettevõtete valmisolek?

- Keskkonnaküsimuste süsteemne integreerimine ettevõtete ärijuhtimisse paraneb (Eestis 568 ISO 14001 sertifitseeritud ettevõtet 2017.a)
- Valdav rõhk klassikalisel tootmistegevuse ressursi- ja energiatõhususel – tootmistehnoloogia uuendamine, jäätmete taaskasutusse suunamine.
- Tootearendus ja disain - ringmajanduse ja ringdisaini põhimõtete rakendamine pole süsteemne
- Puuduvad teadmised ja vahendid
- Ettevõtete omavaheline koostöö on nõrk
- Paljud ettevõtted on nõ „äraootaval seisukohal“

Ringmajanduse ärimudelite näited Eestis?

 UPMADE[®]

RESQ
CLUB

WERRO **WOOL**

 Toom Tekstil AS

 AUTOLEVI

taxify

ADVANCED
 SPORTS
INSTALLATIONS

 Uuskasutus-
keskus ASJADE UUS ELU

 HUMANA
ESTONIA

EESTI TOIDUPANK

ASJADE PARANDUS

Võimalused edasiseks arenguks

- Eesti sobib hästi paljude ringmajanduse ärimudelite testpiirkonnaks (piisavalt väike ja pandlik, sobiv ärikeskkond)
- Tugev IT sektor
- Ettevõtted on üldjuhul paindlikud ja kiiresti reageerivad (vajadus olla globaalselt konkurentsivõimelised)
- Avalikul sektoril on suur võime mõjutada ringmajanduse lahenduste edukust (hanked, toetused, seadusandlus)
- Ettevõtete initsiatiiv vajalik – ringmajanduse platvormi ellukutsumine